

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП

к.е.н., доцент *Гриш* Галина ГРИЦАЄНКО

«25» серпня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри ПТБД

к.е.н., доц. *Лариса* Лариса БОЛТЯНСЬКА

«29 » серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни

«Регіональна економіка»

(обов'язкова)

(найменування та статус компоненти: обов'язкова або за вибором студента)

для спеціальності 076 **«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»** за ОПП **«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

(шифр, найменування спеціальності, освітньої програми)

форма навчання *денна*

Кількість кредитів - 5 кредитів

Курс - 1-й

Семестр - 1-й

Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) – 2

СРС – 94 години

Форма контролю – екзамен

Загальна кількість годин – 150 годин

2020-2021 н.р.

«Регіональна економіка». Силабус для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економіки та бізнесу, спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2020. – 9 с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 16с. та Програми навчальної дисципліни «Регіональна економіка» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Мелітополь 2020. – 18 с.

Розробник(и): Ганна Завадських, к.е.н., доцент

Рецензент: Віта Тебенко, к.е.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від «25» серпня 2020 року

Завідувач кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

к.е.н, доцент Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від «23» вересня 2020 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення

Курс передбачає вивчення теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки та надання студентам необхідних знань щодо новітніх тенденцій розвитку цієї галузі науки, формування у них умінь і практичних навичок при вирішенні практичних питань стосовно розміщення продуктивних сил з урахуванням демографічних, соціальних та екологічних факторів, засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.

<https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=341>

Веб-сайт курсу

(доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)

2. Мета викладання дисципліни

Формування у студентів системи знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки

3. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ✓ засвоєння теорії розміщення продуктивних сил, регіональної економіки та регіонального розвитку;
- ✓ вивчення основних закономірностей розміщення продуктивних сил: соціальна спрямованість, усталеність розвитку, національна економічна безпека, планомірність, керованість, комплексність, конкурентоздатність, ефективність господарства економічних районів;
- ✓ виявлення регіональних особливостей розвитку галузевих комплексів;
- ✓ вивчення специфіки, проблем та умов господарювання окремого підприємства, враховуючи багатогранні просторові форми економічної діяльності;
- ✓ ідентифікація визначальних факторів формування регіональних соціально-економічних систем;
- ✓ пізнання сутності економічного районування та територіального поділу праці та їх впливу на спеціалізацію та економіку регіонів країни;
- ✓ вміння аналізувати природно-ресурсний, економічний та демографічний потенціал регіону і надавати наукове обґрунтування раціонального (ефективного) розміщення і територіальної організації продуктивних сил.

4. Результати навчання – компетентності (з урахуванням soft skills)

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

Знання	показати знання системи закономірностей та принципів територіальної організації продуктивних сил; особливостей розвитку окремих галузей, сфер та видів діяльності, їх регіональні аспекти; економіки окремих регіонів, об'єктивних передумови їх економічного розвитку; регіональних економічних процесів та їх наслідки; системи органів галузевого та територіального управління; основних аспектів природокористування територій України; основних проблеми економіки регіонів України та напрямів їх вдосконалення
Уміння	Здатність аналізувати та синтезувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі, міста, громади та інших об'єктів управління; вміння визначати та аналізувати показники економічного розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур з метою прийняття управлінських рішень
Комунікація	Здатність до аналізу і синтезу соціально-значущих проблем і процесів на рівні держави, регіону, галузі, міста, громади та інших об'єктів управління
soft skills	Уміння працювати в міждисциплінарній команді та організовувати ефективну взаємодію членів групи у робочому процесі та неформальній

ситуації комунікативні навички, уміння слухати, здатність працювати в команді, критичне мислення, здатність вирішувати конфлікти, здатність брати на себе відповідальність під час прийняття рішення

Після успішного проходження курсу здобувач вищої освіти володітиме наступними компетентностями:

- Здатність до аналізу і синтезу соціально-значущих проблем і процесів на рівні держави, регіону, галузі, міста, громади та інших об'єктів управління

5. Пререквізити

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни

Мікроекономіка та макроекономіка
Менеджмент в публічному управлінні

6. Постреквізити

Дисципліни, які спираються на вивчення даної дисципліни

Регіональна політика та місцеве самоврядування
Глобалізація та політика національної безпеки

7. Інформація про викладача

Викладач (-і)

Завадських Ганна Миколаївна, доц., к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

Е-mail викладача

<http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/zavadskih-ganna-mikolayivna/hanna.zavadskykh@tsatu.edu.ua>

8. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			Годин				
			лк.	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи регіональної економіки»							
1	Лекція 1	Предмет, метод і завдання дисципліни.	2				
	Практична робота 1	Методологічні основи курсу.			4		2
	Самостійна робота 1	Робота на ОП				6	2
2	Лекція 2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та територіальна організація господарства	2				
	Практична робота 2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та територіальна організація господарства			2		2
	Самостійна робота 2	Робота на ОП				6	2
3	Лекція 3	Економічне районування та територіальна організація господарства	2				
	Практична робота 3	Засвоєння основних принципів економічного районування і територіальної структури економіки			4		2
	Самостійна робота 3	Робота на ОП				6	1
4	Лекція 4	Регіон у системі територіального поділу праці.	2				
	Практична робота 4	Регіон у системі територіального поділу праці.			2		2

	Самостійна робота 4	Робота на ОП				6	1
5	Лекція 5	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики.	2				
	Практична робота 5	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики.			4		2
	Самостійна робота 5	Робота на ОП				6	1
6	Лекція 6	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	2				
	Практична робота 6	Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах			2		1
	Самостійна робота 6	Робота на ОП				6	
7,8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				12	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 90 год.			14	-	22	54	35
Змістовий модуль 2. «Економіка регіонів і екологія»							
9	Лекція 8	Природний та трудовресурсний потенціал України. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	2				
	Практична робота 8	Природний та трудовресурсний потенціал України. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення			4		4
	Самостійна робота 8	Робота на ОП				6	2
10	Лекція 9	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	2				
	Практична робота 9	Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку			2		4
	Самостійна робота 9	Робота на ОП				6	2
11	Лекція 10	Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.	2				

	Практична робота 10	Екологічний моніторинг і система екологічної інформації.			4		4
	Самостійна робота 10	Робота на ОП				6	2
12,13	Лекція 11	Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	2				
	Практична робота 11	Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища			2		3
	Самостійна робота 11	Робота на ОП					4
14,15	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II				16	
	ПМК II	Підсумковий контроль за модуль II					10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			8	-	12	40	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год.							100

9. Методи та форми навчання

Форми навчання:

- ✓ за рівнем взаємодії здобувача вищої освіти з викладачем: індивідуальне, групове, колективне;
- ✓ за місцем проведення занять: аудиторне, поза аудиторне

Методи навчання:

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції, дискусії), наочні (презентації), практичні (вправи, виконання завдань по заповненню звітності під час занять, навчальна та виробнича практика);
- за видами занять: лекції (лекція-візуалізація, лекція – бесіда); практичні заняття (індивідуальні та групові вправи, тематична дискусія, робота в малих групах);
- ✓ за мотивацією навчально-пізнавальної діяльності (ситуація звернення до життєвого досвіду студентів, заохочення);
- ✓ за контролем ефективності навчально-пізнавальної діяльності (самоконтроль через виконання тестів на навчально-інформаційному порталі, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, ПМК);
- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності (тематичні дискусії, завдання щодо використання мережі Інтернет, публічні промови і презентації, групові та/або індивідуальні проекти, моделі різних форматів професійних ситуацій).

10. Політика курсу

- ✓ Відвідування занять є важливою складовою навчання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде не атестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані.
- ✓ Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.
- ✓ Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- ✓ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- ✓ Під час виконання письмових тестових завдань не допустимо порушення академічної доброчесності.
- ✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).
- ✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до

обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

11. Система оцінювання курсу

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК; по завершенню семестру – підсумкові бали, у вигляді диференційованого заліку. Результати поточного та підсумково-модульного контролю формують узагальнену оцінку в балах за накопичувальним принципом

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ» за 100-бальною шкалою.

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен або диференційований залік
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
67-74	D	3 (задовільно)
60-66	E	
35-59	FX	2 (незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)
0-34	F	2 (незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)

Критерії оцінювання

Практичні заняття

Частка вірно виконаних завдань

Самостійна робота (СРС)

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування на НПП ТДАТУ (дві спроби – середній результат)

Підсумково-модульний контроль (ПМК I, II)

Відбувається у вигляді тестових завдань та письмових робіт в кінці вивчення змістових модулів

Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- ✓ Повнота розкриття питання (вірні відповіді)
- ✓ Якість інформації
- ✓ Самостійність

12. Інформаційні ресурси та пакет дисципліни

Рекомендована література

1. Андрєєва Л.О, Болтянська Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
2. Андрєєва Л.О. Моделювання конкурентоспроможності продукції / Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 57-59.
3. Болтянська Л. О. Агропромислова інтеграція в садівництві/ Л. О. Болтянська // Вісник ЛДАУ: Економіка АПК №13. - 2007. – С. 106-112
4. Грицаєнко Г. Інвестиційна привабливість України [Електронний ресурс] / Г. Грицаєнко, М. Грицаєнко // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – Pp. 80-93 – Mode of access : <https://are-journal.com>
5. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал територіальних громад та їх об'єднань [Електронний ресурс] / М.І. Грицаєнко // Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2017. – №4. – С. 63-74. – Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/social-capital-of-territorial-communities-and-their-associations/>
6. Грицаєнко М. І. Сутність та склад інноваційного потенціалу регіону / М. І. Грицаєнко // Економіка розвитку. – 2013. – № 4. – С. 52–57.
7. Завадських Г.М. Регіональний аспект диспропорцій соціально-економічного розвитку України / Г.М. Завадських // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки), 2014.-№3(27).-С.120-124.
8. Завадських Г.М. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження / Г.М. Завадських // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. - Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія “Люкс”, 2014.- №2 (26).- С.76-79.
9. Завадських Г.М. Особливості формування економічної політики регіонів // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. - Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія “Люкс”, 2013. - №1. – Том 1. - с. 85-90.
10. Завадських Г.М. Диференціація та концентрація регіонів на ринку кави/ Г.М. Завадських// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2016 .-№2(31).- С.112-114
11. Завадських Г.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону [Електронний ресурс] / Г.М. Завадських // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2017.-№17.-С.152-155. Режим доступу до статті:<http://global-national.in.ua/issue-17-2017>
12. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
13. Лисак О.І., Андрєєва Л.О. Концепції відтворення трудового потенціалу/ О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету: Випуск 23 / ПДАТУ; за ред. д.е.н., проф. В.В. Іванішина. - Кам'янець -Подільський: ПДАТУ, 2015. - 380 с. С. 150-157.
14. Лисак О.І., Андрєєва Л.О. Проблеми та перспективи експорту аграрної продукції України/ О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва // Agricultural and resource economics: international

- scientific e-journal. - 2017. - Vol. 3, № 1. - С. 139-151.
15. Лисак О.І Проблеми екологізації сільськогосподарського виробництва / Лисак Л.О. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету / ТДАТУ. – Мелітополь, 2013. – Т. 2, № 1 (21). – С. 188-194.
 16. Лисак О.І Рациональне землекористування як основа сталого розвитку сільського господарства / Лисак О.І. // Науковий вісник Львів. нац. ун-ту ветер. медич. та біотехнологій ім. С.З. Гжицького / Львівський НУВМБТ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2013. – Т. 15, № 2(56). - С. 180-184.
 17. Модель розвитку галузей економіки України / Гуткевич С.О., Завадських Г.М., Дунда С.П., Котков С.В. та ін. / за ред. д.е.н. проф. Гуткевич С.О.// Монографія.- Київ:НТУУ “КПІ”, 2011.- 472 с.
 18. Тебенко В.М. Інвестиційна привабливість Запорізького регіону.// Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – № 1 (21), том 2. – с. 330-336.
 19. Яворська Т. І. Аналіз стану малого підприємництва в місті / Т.І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 3 (35), 2017 – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – с. 174-182.
 20. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vinrada.gov.ua/zakon-ukraini-pro-zasadi-derzhavnoi-regionalnoi-politiki.htm>
 21. Про Концепцію державної регіональної політики: Указ Президента України від 25 травня 2001 року № 341/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001>
 22. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 13 грудня 2019 року № 360-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
 23. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 1 грудня 2019 року № 280/97 – ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua/>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
4. Internet:
<http://rsp.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики
<http://www.minfin.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства фінансів України